

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Κείμενο

[Για την τέχνη του διηγήματος]

Αξίζει να καταγράψω την ομολογία σπουδαίου διηγηματογράφου μας, του Δημήτρη Χατζή (για να την ακούσουν οι νεότεροι και όλοι εκείνοι, όσοι νομίζουν πως δε χρειάζεται καιρό και κόπο το καλό γράψιμο, αλλά πως μας έρχεται αυτοκάλεστο, ετσιδά, δίχως καιρό και δίχως κόπο ή από απλή έμπνευση):

«Γέλασα πάρα πολύ κάποτε, όταν ένας κριτικός, θέλοντας να με παينέψει, έγραψε πως τα **διηγήματα** τα δικά μου είναι βγαλμένα ‘‘με μιαν ανάσα’’. Και γέλασα, γιατί ήξερα πως το καθένα τους είναι βγαλμένο με εκατό ανάσες, μέσα σε μια διάρκεια τεσσάρων ή πέντε χρόνων για το καθένα. Νομίζω πως για τον συγγραφέα, και γενικά για τον καλλιτέχνη, είναι δύσκολο και μάλλον άχρηστο να κάθεται να μιλάει ο ίδιος για τον εαυτό του. Να μιλάει όμως για την τέχνη του, την τεχνική του είναι χρήσιμο για όλους. Το πρώτο, λοιπόν, που θα πω για τον εαυτό μου και για το μικρό μου έργο είναι πως εγώ έγραψα αργά, βασανιστικά, σχεδόν σαν τιμωρημένος σε έργα καταναγκαστικά. Μέσα από αυτή την αργή και **βασανιστική εργασία** μου προσπάθησα από τη μια μεριά να διαμορφώσω τη δική μου τεχνική και από την άλλη μια κάπως ολοκληρωμένη αντίληψη για την τέχνη γενικά, για τη λογοτεχνία ειδικότερα και, εντελώς ειδικά, για το είδος που εγώ ήθελα να καλλιεργήσω, για το διήγημα. Κάποιοι κριτικοί, και ευχαριστώ πολύ, παίνεσαν πολύ το γλωσσικό μου όργανο, τη συγκρότηση και τη **διάρθρωση** κάθε διηγήματος. Θα πω για τη γλώσσα, πως η δική μας, η νεοελληνική γλώσσα, είναι μια από τις δυνατότερες γλώσσες της Ευρώπης και, χωρίς βέβαια να δίνω συμβουλές σε κανέναν, θα πω πως μπορεί να είναι για τον κάθε συγγραφέα που θέλει λίγο να παιδέψει τον εαυτό του, ένα θαυμάσιο, ένα μοναδικό, αν θέλετε, **όργανο έκφρασης**».

Προχωρώ ακόμα λίγο. Έχει δει κανείς από σας τα κεραμικά του Πικάσο; Λίγες δυνατές πινελιές πάνω στον πηλό, με δυνατά γήινα χρώματα και, ανάμεσά τους, το άπειρο να το συμπληρώσει ελεύθερα ο θεατής, του οποίου ο τεχνίτης σέβεται απόλυτα την ελευθερία; Παρόμοια και τα γραψίματα του Χατζή. Λίγες δυνατές πινελιές με δυνατά γήινα χρώματα και, ανάμεσά τους, ελεύθερος ο αναγνώστης να γεμίσει, όπως νομίζει αυτός καλύτερα, το άπειρο που στήνει μπροστά του, παράλληλα με τη γραφή ο Χατζής. Κάθε λέξη μπλέκεται (ή πλέκεται) στη θηλιά τόσο εκείνης που προηγήθηκε όσο και εκείνης που ακολουθεί, κάθε πρόταση μπλέκεται (ή πλέκεται) το ίδιο με την προηγούμενη και την ακόλουθη, κάθε παράγραφος το ίδιο. Ένα κελάρυσμα θα έλεγα πως ακούγεται με τις φράσεις του, όπως στις ηπειρώτικες ρεματιές της ιδιαίτερης πατρίδας του, μια ολοζώντανη γλωσσική νεοτριβή. Ο Χατζής είναι απόφοιτος, δυνατός

διηγηματογράφος, με υποταγή πρώτα στο γλωσσικό υλικό του ή γενικότερα στη **γλώσσα** και αργότερα «αρκετός», για να την ελέγξει και να της επιβάλει το προσωπικό του ύφος. Ένας διηγηματογράφος που είναι αληθινά κυρίαρχος της ελληνικής γλώσσας.

Z. Λορεντζάτος (2009). *Collectanea*. Αθήνα: Δόμος, 657 - 659 (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A. (Μονάδες 20)

A. Να αποδώσετε περιληπτικά το κείμενο (80 - 100 λέξεις).

(μονάδες 20)

B. (Μονάδες 15)

B1. Να εξηγήσετε τη θέση του Δημήτρη Χατζή ότι «για τον συγγραφέα, και γενικά για τον καλλιτέχνη, είναι δύσκολο [...] να μιλάει ο ίδιος για τον εαυτό του». (60 – 80 λέξεις)

(μονάδες 10)

B2. Να γράψετε έναν πλαγιότιτλο για τη δεύτερη παράγραφο (Γέλασα ...έκφρασης) του κειμένου.

(μονάδες 5)

Γ. (Μονάδες 15)

Γ1. Να συντάξετε μία παράγραφο 50-60 λέξεων, χρησιμοποιώντας τις λέξεις/φράσεις του κειμένου με **έντονη γραφή: διηγήματα, βασανιστική εργασία, διάρθρωση, όργανο έκφρασης, γλώσσα**. (Μπορείτε να διαφοροποιήσετε τους γραμματικούς τύπους ως προς την πτώση, τον αριθμό, το γένος, το πρόσωπο κλπ.)

(μονάδες 10)

Γ2α. «Ένας διηγηματογράφος που είναι αληθινά κυρίαρχος της ελληνικής γλώσσας».

Να δηλώσετε αν η χρήση της γλώσσας στην παραπάνω πρόταση είναι δηλωτική/κυριολεκτική ή συνυποδηλωτική/μεταφορική.

(μονάδες 2)

Γ2β. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

(μονάδες 3)